

Американская літаратура і мастацтва

8 клас.

Сусветная гісторыя

Американскі рамантызм

Генры Лангфела

Генры Лангфела (1807-1882) - класік амерыканскай літаратуры. Яго творчасць - вяха ў амерыканскай паэзіі XIX ст. У адрозненне ад вядомых паэтаў і пісьменнікаў Лонгфелло спаўна нацешыўся славай пры жыцці. Калі ён памёр, жалоба была абвешчана не толькі ў ЗША, але і ў Англіі

«Спеў пра Гаявата»

Лепшым яго творам была паэма «Спеў аб Гаяваце». Спеў ўвайшоў у лік найбольш вядомых твораў сусветнай літаратуры. «Спеў» напісаны па матывах індзейскіх паданняў і легенд. Лонгфелла апеў у ёй індзейскага нацыянальнага героя казачна-гарманічнага стагоддзя Гаявата, які прапаведаваў мір паміж плямёнамі, навучыў людзей земляробству і пісьменству. Паэма прасякнута дзіўна кранальным апісаннем прыроды і народных легенд, духам светлага смутку. Заклікае да гармоніі ў адносінах паміж людзьмі, паміж прыродай і чалавекам.

Фенімор Купер (1789-1851)

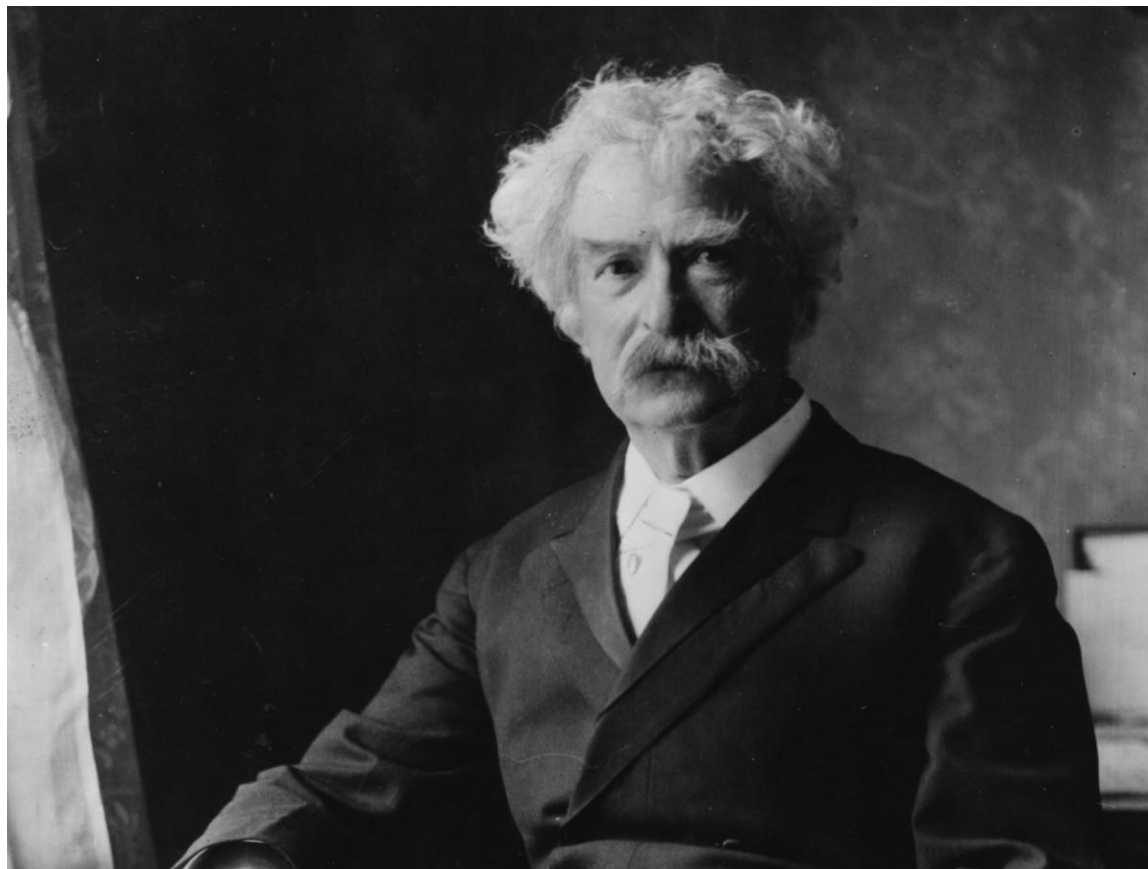
Індзейская тэма адлюстравана ў пяці раманах Фенімора Купера (1789-1851), аб'яднаных агульным героем - паляўнічым і следапытаў Ната Бампа: «Піянеры», «Апошні з магікан», «Прэрыі», «Следапыт», «Зверабой». Дзеянне раманаў адбываецца ў XVIII ст. у перыяд вайны паміж Англіяй і Францыяй на тэрыторыі Амерыкі. Ф. Купер з горыччу апісвае бесчалавечнае вынішчэнне індзейскіх плямёнаў і знішчэнне унікальнай культуры. Сустрэча двух цывілізацый стала трагедыяй. Сумленны і адважны Натт Бампо і яго верны сябар індзейскі правадыр Чінгачгук таксама былі раздушаныя светам скнарнасці і нажывы.

Уолт Ўйтмэн (1819- 1892)

У перыяд дэмакратычнага ўздыму 50-х гг., Калі Штаты скалынаць спрэчкамі паўночнікаў з паўднёўцаў і ў краіне наспела Грамадзянская вайна, з'явіўся паэт Уолт Ўйтмэн (1819- 1892). Радавы журналіст, ён выдаў ў 1855 г. кнігу «Лісце травы», якая зрабіла яго вялікім паэтам Амерыкі і прынесла яму сусветную славу. Гэтая адзіная кніга паэта была не падобнай на ўсё тое, што было напісана да яго. Дзіўны творчы ўзлёт, «загадка Ўйтмэна» беспаспяхова спрабуюць разгадаць людзі.

Американскі рэалізм

Марк Твен

Марк Твен (1835-1910) падвергнуў бязлітаснай крытыцы і абсмейванню сваіх галоўных ворагаў - «манархію грошай» і рэлігію. Таму некаторыя з яго кніг доўгі час не маглі быць надрукаваныя ў ЗША. Лепшыя творы Марка Твена - «Прыгоды Тома Соера» і «Прыгоды Гекльберры Фіна», прысвечаны жыццю простых людзей Амерыкі.

Гарриет Бічэр-Стоў (1811 – 1896)

На хвалі руху за адмену рабства паўстала некалькі таленавітых твораў. Самым значным з іх з'явіўся раман «Хаціна дзядзькі Тома» (1852).

Джэк Лондан

Джэк Лондан (12 студзеня 1876 - 22 лістапада 1916) - амерыканскі пісьменнік, сацыяліст, грамадскі дзеяч, найбольш вядомы як аўтар прыгодніцкіх апавяданняў і раманаў.

Амерыканскі жывапіс знаходзіўся пад моцным уплывам Заходняй Еўропы. Для яго былі характэрныя рамантызм і рэалізм, а з канца XIX ст.- імпрэсіянізм. Мастакоў рамантычнага кірунку больш за ўсё цікавілі дзве вялікія тэмы - прырода і асоба. Таму шырока быў распаўсюджаны партрэтны жывапіс. Ва ўмовах эканамічнага росквіту мастакі, як правіла, малявалі багатых людзей і членаў іх сем'яў. Нейкай асаблівай самабытнасцю амерыканскі жывапіс яшчэ не адрозніваўся.

ЖЫВАПІС

Сэрца Анд. Фрэдэрык Чэрч (1826-1900)

У 1850-я гг. наведаў Паўднёвую Амерыку, пасля чаго праславіўся ў ЗША яркімі і ўражлівымі малюнкамі экзатычных ландшафтаў

Маці і дзіця, 1890. М. Кассатт

Амерыканка М. Кассатт стала першай жанчынай, якая дамаглася прызнання сярод імпрэсіяністаў. Карціны на тэмы мацярынства простыя, выразныя і поўныя душэўнай цеплыні

Найбольш вядомымі
амерыканскімі жывапісцамі XIX ст.
былі прадстаўнікі рамантычнага
кірунку: Коўл, Даренд і Бінга.
Вялікай папулярнасцю
карыстаўся партрэтыст
Сарджэнт. Аднак тыповым
амерыканскім мастаком канца
стагоддзя прынята лічыць
Уінслоў Хомера.

Лёгкі брыз, 1878. У. Хомер (1836-1910).

Гэтая карціна была сустрэта як найвялікшае дасягненне мастака. Дзіцячая тэматыка была папулярная ў другой палове XIX ст., як і ў часы Гекльберы Фіна.

**Дачкі Эдварда Буата, 1882.
Дж. Сарджэнт (1856-1925)**

Нарадзіўся ў сям'і багатых амерыканцаў у Італіі. Усё жыццё правёў у Еўропе, зрэдку здзяйсняючы наезды ў ЗША. Стварыў віртуозныя свецкія партрэты.

Метрапалітэн-музей

У XIX ст. у ЗША пачалося калекцыянаванне твораў еўрапейскай жывапісу. Багатыя амерыканцы выязджалі ў Еўропу і скуплялі там мастацкія каштоўнасці. У 1870 г. група грамадскіх дзеячаў і мастакоў заснавала ў Нью-Ёрку Метрапалітэн-музей - найбуйнейшае мастацкае сховішча ЗША. Сёння ў ім захоўваецца каля 3 млн твораў сусветнага мастацтва. Метрапалітэн-музей стаіць у адным шэрагу з найбуйнейшымі мастацкімі музеямі свету, як Эрмітаж і Траццякоўская галерэя ў Расіі, Луўр у Парыжы або Брытанскі музей у Лондане.

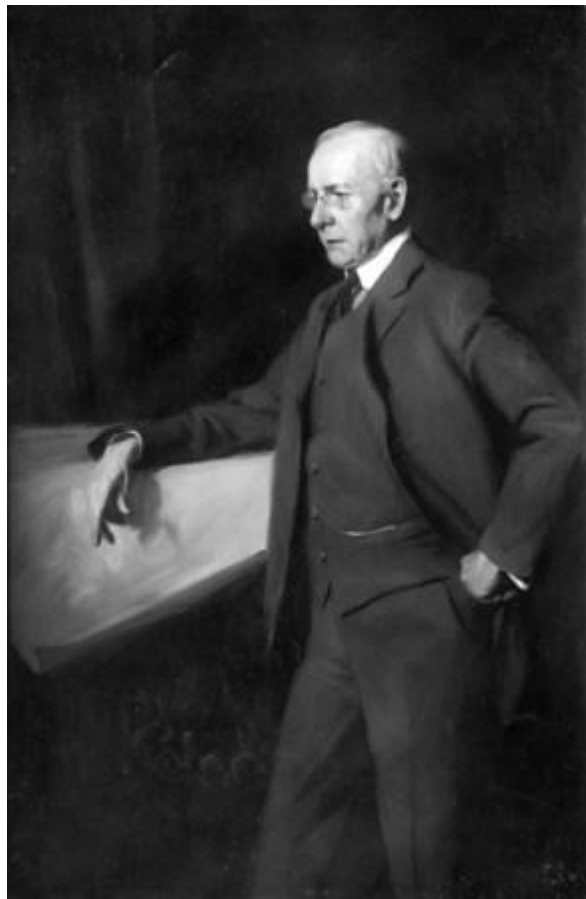

Архитэктурa

Амерыканская архітэктура была такой жа эклектычнай, як і еўрапейская. У ёй мудрагеліста перапляталіся элементы вядомых вам стыляў - готыкі, ракако і класіцызму. У другой палове XIX ст. амерыканцы ўнеслі вялікі ўклад у развіццё сусветнай архітэктуры. Ім належыць заслуга ў стварэнні стальной канструкцыі для вялікіх прамысловых і адміністрацыйных будынкаў.

А пачалося ўсё з трагічнай падзеі. У 1871 г. горад Чыкага амаль цалкам выгарэў ад вялікага пажару. Трэба было перабудоўваць ўвесь горад, што выклікала ўсплёск розных ідэй. Група архітэктараў на чале з Луісам Салівеном распрацавала мадэль камерцыйнага хмарачоса, у аснову якога быў пакладзены сталёвы каркас, напоўнены каменем і цэментам. У 1880-я гг. спачатку ў Чыкага, а затым і ў іншых гарадах з'явіліся першыя хмарачосы, якія сталі сімвалам індустрыяльнай моцы Амерыкі.

Луіс Генры Саліван

Амерыканскі архітэктар, першапраходзец рацыяналізму, бацька амерыканскага мадэрнізму. Стваральнік аднаго з першых хмарачосаў і канцэпцыі арганічнай архітэктуры, адзін з самых вядомых прадстаўнікоў і ідэолаг Чыкагскай школы архітэктуры, настаўнік Фрэнка Лойда Райта. Яму належыць афарызм «форму ў архітэктуры вызначае функцыя».

З верасня 1856 г. - 14 красавіка 1924 г.

